

Етичні засади в сучасній політичній системі

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглянуто напрямки етичних засад в сучасній політичній системі.

Ключові слова: етика, мораль, раціональність.

Abstract. The directions of ethical principles in the modern political system are considered.

Keywords: ethics, morality, rationality.

Тоді, як відбулись перші дослідження сфери політики, виокремивши два рівні аналізу політичних систем – інституційний та орієнтаційний, інтерес до проблем політичної культури наростав. Виходячи з цього, **метою статті** є дослідження напрямків етичних засад в сучасній політичній системі і культури.

Таке значення як „політична культура” є водночас одним з найпоширеніших і одним з найбільш спірних понять у політичній науці”, так вважають такі науковці як Ж.Рюс, У. Мішлер, М.Вебер і Д. Поллак [2].

Відокремлюють соціально-політичні настановлення котрі це пояснюють.

Кінець ХХ століття після тривалого спаду наукового інтересу до проблем політичної культури ознаменувався новим його піднесенням, і стимулювали цей процес однаковою мірою і нова конфігурація полюсів сили в сучасному світі, і неспроможність багатьох національних урядів упоратися з регіональними та релігійними проблемами, і гострі прояви антиглобалістських та альтерглобалістських рухів. Однак як сам концепт політичної культури, так і особливо її соціоінтегративні функції й донині лишаються предметом гострих теоретичних і методологічних дебатів, а ставлення до нього варіюється в діапазоні від популярного згідно теорії Д. Елкінса і Р. Сімеона до „дегенеративної дослідницької парадигми” котрі досліджував Д. Лейтін [3].

Скрізь і всюди визнається, що полісемантичний, доволі розмитий термін, яким позначають зв'язок між історично сформованими у певному соціумі особливостями суб'єктивного сприйняття політики і політичною активністю індивідів та груп, виявляється недостатньо операціонабельним, коли йдеться про вимірювання рівня політичної компетентності, аналіз мотивацій і якісного стану політичної свідомості. Але точнішого індикатора для характеристики політичного здоров'я соціуму у розпорядженні соціогуманітаріїв немає [4].

Стало вже нормою, що на переломних етапах суспільного розвитку обов'язково актуалізуються проблеми „розуміння” суспільних настроїв і, відповідно, зростає інтерес до конструювання ідентичностей, і тоді саме концепт „політична культура” виконує роль інструменту для дослідження політичних комунікацій. Традиційно склалися два підходи до концептуалізації політичної культури. Найбільш поширеним вважається так званий „психологічний” підхід, націлений на дослідження типів орієнтацій на індивідуальному і груповому рівнях. Його використовують для аналізу рівня політичної компетентності людини чи групи, їх готовності/неготовності діяти відповідно до усталених в суспільстві цінностей, принципів і норм, а також для характеристики мотивацій і якісного стану політичної свідомості та поведінки. Ширші – визначення базуються на розгляді політичної культури як своєрідного індикатора рівня політичного розвитку, особливостей функціональних та формально-юридичних рис політичних систем, віддзеркалення особливостей ментальності, індивідуального й суспільного досвіду. В ході багаторічних дискусій щодо змісту концепту „політична культура” усталилося ставлення до нього як до уможливної конструкції,

придатної для побудови різних способів концептуалізації політичної реальності і прогнозування ймовірних змін у політичній системі та у механізмах міжгрупової взаємодії. [5].

Попри розмаїття підходів і оцінок, у термінологічному полі існує чітке розуміння того, що саме політична культура є поки що єдиною установочною та політичною матрицею, яка дозволяє пояснити механізми формування політичних ідентичностей. За її допомогою легко визначити рівень цивілізованості соціуму, культури політичного мислення й політичного спілкування, культури поведінки політиків і населення як суб'єктів політичного процесу. Являючи собою єдність об'єктивних соціально-нормативних компонентів свідомості й поведінкових стереотипів, політична культура надає політичній сфері цілісності й інтегративності. Водночас вона фіксує проблеми у механізмах політичної комунікації.

Сьогодні цілком очевидно, що подальша трансформація системи ціннісних орієнтирів владної еліти, якщо на неї справді вплине прогрес масової свідомості, зрештою позбавить основну масу громадян можливостей повноцінного політичного життя.

Іншими словами, соціальні можливості більшості українців зроблять політику недосяжним для них способом реалізації власних інтересів і сподівань. Вони просто повністю втратять вплив на структури й механізми прийняття політичних рішень. Уже зараз спостерігаємо, як державні інституції прагнуть "пригасити" протестний потенціал суспільства, що залишився від помаранчевої революції. І це спричиняє суспільну напруженість, яка знову може себе проявити під час чергової інсценізації загальнонаціональних виборів [6].

Зрештою, така тенденція може виявитися фатальною не тільки для правлячої еліти, а й для нації в цілому. Але далеко не все ще втрачено. Реальна політика зміцнення й розширення влади демократичного типу пов'язана з подвійним завданням. З одного боку, ще не пізно правлячій еліті (хоча б з міркувань самозбереження) переглянути власну систему державно - управлінських ціннісних орієнтирів.

Водночас потрібно переосмислити ту уявну політичну стабільність, яка породжена корупцією, корпоративно-олігархічними відносинами та стимулює "розколи" в середовищі самої політичної еліти й посилює її відірваність від широких верств суспільства. І перш за все для цього потрібно усунути всі штучні перешкоди, що заважають рекрутуванню контреліти, підсилити механізми політичної і громадянської відповідальності та контролю суспільства за діяльністю керівників. По суті, така політична робота - це безперервний пошук тих, хто спроможний у вищих структурах влади протиставити нові цінності й пріоритети професійної діяльності системі володарювання, що склалася.

Таким чином, для того щоб здійснювати перетворення в етиці влади, необхідно враховувати існуючі політичну культуру та традицію й змінювати їх через побудову певних інститутів, що стоять на заваді належній і заохочують належну поведінку представників влади. Детальний аналіз існуючого в Україні типу політичної культури та його впливу на формування аксіологічної системи влади потребує подальшої дослідницької уваги.

Відповідно, якщо взяти до уваги досвід європейських країн стосовно соціалізації та здійснити за участю широкої громадськості переосмислення, та розгляд допущених помилок і прорахунків, виробити стратегію, максимально орієнтовану на пошук суспільного порозуміння і соціальної відповідальності, змінити тональність дискурсу на життєствердну.

Також відповідно після аналізу усіх складових та перегляду стратегій буде можливим здійснити зміни та перегляд світогляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Байме К. Політичні теорії сучасності / Клаус Байме ; пер. з нім. М. Култаєвої та М. Бойченка. – К. : Стилос, 2014. – 396 с.
2. Василевська Т. Е. Особистісні виміри етики державного службовця : монографія / Т. Е. Василевська. – К. : НАДУ, 2016. – 336 с.
3. Короткий оксфордський політичний словник / пер. з англ. ; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2016. – 789 с.
4. Липсет С. М. Роль политической культуры / С. М. Липсет. – Режим доступа : [http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/ Article/lip_rol.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Article/lip_rol.php)
5. Мещерякова О. М. Политическая культура Германии до и после воссоединения / О. М. Мещерякова. – Режим доступа : <http://www.humanities.edu.ru/db/search.html?kw=10230>
5. Патнам Р. Д. Творення демократії: Традиції громадянської активності в сучасній Італії / Р. Д. Патнам, Р. Леонарді, Р. Й. Нанетті ; пер. з англ. В. Ющенко. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2014. – 302 с.

Янова Даніель Анатоліївна, студентка групи Моз-14б факультету Менеджменту Вінницького національного технічного університету.

Yanova Daniel Anatolivna, student group Moz-14b, faculty of Management, Vinnytsia National Technical University.

Науковий керівник – Похило Ірина Данилівна Кандидат політичних наук

Supervisor – Iryna Pahilo Ph.D. in Political Science.